

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Wojciech R. Wiewiórowski

Warszawa, dnia 10 maja 2012 r. r.

DOLiS/DEC-404/12/29043, 29046

dot. [...]

DECYZJA

Na podstawie art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.), art. 12 pkt 2, art. 22 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego ze skargi Pana K. J. oraz Pani E. Z., reprezentowanej przez Pana K. J., na udostępnienie przez Ośrodek Pomocy Społecznej w W., ich danych osobowych, w tym danych szczególnie chronionych Pana K. J., Zakładowi Gospodarki Nieruchomościami w W.,

odmawiam uwzględnienia wniosku.

Uzasadnienie

W dniu [...] stycznia 2012 r. w siedzibie Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych Pan K. J., zwany dalej również Skarżącym, wniósł do protokołu skargę na udostępnienie przez Ośrodek Pomoc Społecznej w W., zwany dalej OPS, Zakładowi Gospodarki Nieruchomościami w W., zwanemu dalej ZGN, danych osobowych jego, jego żony Pani E. Z., zwanej dalej również Skarżącą, oraz synów, dotyczące m. in. cyt: „(...) mojej sytuacji bytowej – tj. jaki zajmuję lokal mieszkalny, jaki płacę czynsz, z jakiej ulgi czynszowej korzystam, a także inf. o orzecznym wobec mnie stopniu niepełnosprawności. Odnośnie Pani E. Z. udostępniono dane dot. jej imienia i nazwiska, adresu, informacji, iż jest ona moja żoną, że mamy rozdzielność majątkową oraz, że prowadzimy oddzielne gospodarstwa domowe”. Zakres danych osobowych synów Skarżącego, jaki został udostępniony przez OPS na rzecz ZGN obejmował natomiast ich imiona, nazwiska oraz informacje, iż

jeden z nich nie zamieszkuje pod wskazanym adresem, a drugi nie pomaga ojcu finansowo. W związku z powyższym Skarżący wniósł o „zbadanie czy poprzez opisaną sytuację udostępnienia przez OPS danych o mnie i mojej żonie i synach nie doszło do naruszania ustawy o ochronie danych osobowych.”

W toku ww. czynności Skarżący poinformowany został, że jeżeli jego wolą jest przeprowadzenie postępowania odnośnie wszystkich osób, których dane osobowe udostępnione zostały przez OPS na rzecz ZGN, powinien w terminie 7 dni, od dnia złożenia skargi, dostarczyć do akt sprawy udzielone mu przez te osoby pełnomocnictwa do reprezentowania ich przed Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych. W dniu [...] stycznia 2012 r. do akt sprawy Skarżący załączył jedynie pełnomocnictwo udzielone mu przez Panią E. Z. wobec czego organ podjął działania mające na celu wyjaśnienie zasygnalizowanej sprawy tylko w zakresie dotyczącym Skarżącego i Skarżącej.

W celu rozpatrzenia przedmiotowego wniosku Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych przeprowadził postępowanie wyjaśniające, w toku którego ustalił następujące okoliczności faktyczne.

1. Pan K. J. od kilku lat korzysta ze świadczeń pomocy społecznej m.in. z zasiłku stałego, z którego OPS co miesiąc przelewa na konto ZGN, w którego zasobach mieszkalnych Skarżący zamieszkuje, kwotę [...] zł w ramach częściowej opłaty czynszu za lokal.
2. W dniu [...] sierpnia 2011 r. Skarżący otrzymał od ZGN wezwanie do uiszczenia zaległości tytułem opłat za wodę.
3. Kilka dni później Skarżący zwrócił się do ZGN z prośbą o rozłożenie ww. należności na raty.
4. W dniu [...] września 2011 r. ZGN skierował do OPS pismo, w którego treści poprosił o udzielenie informacji dotyczącej sytuacji materialnej Skarżącego. Uzasadniając powyższe ZGN wskazał, iż cyt: „Pan K. J. złożył wniosek o rozłożenie na raty po [...] zł spłaty należności za zajmowany lokal. Proszę o przekazanie opinii czy Dłużnik byłby w stanie spłacać należność bieżącą i proponowaną ratę, a także czy prowadzenie ewentualnych działań egzekucyjnych mogłoby zagrozić jego egzystencji. Udzielone informacje wykorzystane będą w toku prowadzonego postępowania w sprawie udzielenia ulgi w spłacie należności. (...)”.
5. W odpowiedzi na powyższe OPS w dniu [...] października 2011 r. przesłał do ZGN pisma, w którego treści, zawarł m. in. informacje takie jak cyt: „Klient prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe. W/w jest żonaty. Żona Pani E. Z. mieszka przy ul. Ż. (...) małżonkowie mają zawartą umowę ustanawiającą rozdzielność majątkową. Oboje z żoną oświadczają, że nigdy ze sobą nie mieszkali i nie prowadzili wspólnego gospodarstwa domowego. (...) W dniu [...] października 2003 r. klient został zaliczony, orzeczeniem Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w W., do osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności na stałe. Na podstawie przedstawionego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, przy jednoczesnym braku uprawnień do świadczeń z ZUS, w/w został przyznany zasiłek stały. Obecna wysokość świadczenia to kwota [...] zł miesięcznie. Ponadto w/w objęty jest dodatkową pomocą w formie zasiłków celowych oraz pracy socjalnej. Pan J. zajmuje lokal kwaterunkowy składającym się z pokoju, kuchni, łazienki i wc. Bieżący czynsz w wys. [...]. Klient ma przyznaną obniżkę czynszu w wys. [...]. Pan J. nie korzysta z pomocy w

formie dodatku mieszkaniowego mimo, iż był wielokrotnie informowany i zobowiązany do złożenia wniosku. Mieszkanie jest czyste i zadbane. Pan J. systematycznie uiszcza opłaty za czynsz – na prośbę klienta od czerwca 2005 r. do końca czerwca 2011 r. z zasiłku stałego przekazywana była kwota [...] zł na poczet bieżącego czynszu a od lipca 2011 r. kwota ta wzrosła do [...] zł”.

6. W wyjaśnieniach udzielonych Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych OPS jako podstawę takiego działania wskazał, iż art. 100 ust. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia [...] marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 Nr 175 poz. 1362). „W przekonaniu OPS determinantem legalności uprawnienia przetwarzania danych osobowych jest zapewnienie, aby proces przetwarzania danych osobowych był realizowany wyłącznie w związku z prowadzonymi przez dany ośrodek postępowaniami dotyczącymi przyznania świadczeń z pomocy społecznej na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej, przy czym ustawa nie ogranicza tego prawa w zależności od formy świadczenia. Oznacza to, że prawo do przetwarzania tych danych łączy się również z realizowaniem na rzecz osoby uprawnionej świadczenia w formie pracy socjalnej. W ramach tego świadczenia podejmowane są starania na rzecz poprawy funkcjonowania świadczeniobiorcy w jego środowisku np. poprzez wsparcie jego samodzielnych działań prowadzonych do złagodzenia dolegliwości związanych ze spłatą zadłużenia za lokal, który zajmuje.”

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zważył, co następuje.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.) zwanej dalej również ustawą, przetwarzanie danych osobowych jest procesem legalnym, gdy ich administrator legitymuje się jedną z przesłanek dopuszczalności przetwarzania danych wymienionych w art. 23 ust. 1 pkt 1-5 ustawy, w przypadku przetwarzania danych osobowych zwykłych, bądź w art. 27 ust. 2 pkt 1 – 10 ustawy, w przypadku przetwarzania danych osobowych szczególnie chronionych, które enumeratywnie wskazane zostały w art. 27 ust. 1 ustawy. Za dane sensytywne ustawodawca uznał m.in. informacje o stanie zdrowia oraz o orzeczeniach wydanych w postępowaniach sądowych i administracyjnych.

Przez kwestionowane przez Skarżących udostępnienie ich danych osobowych przez OPS na rzecz ZGN niewątpliwie doszło do naruszenia przepisów ustawy o ochronie danych osobowych. U podstaw tego procesu nie znajdowała się bowiem żadna z przesłanek ten proces legalizujących, mianowicie ujętych w art. 23 ust. 1 ustawy (odnośnie danych osobowych zwykłych Skarżącego i Skarżącej) oraz w art. 27 ust. 2 ustawy (odnośnie danych szczególnie chronionych Skarżącego). W szczególności Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych nie podziela stanowiska OPS, jakoby udostępnienie danych osobowych Skarżących, zawartych w przedmiotowym piśmie OPS, odbywało się na podstawie art. 100 ust. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, a dokładnie w związku z realizacją zadań nałożonych na ten podmiot ustawą o pomocy społecznej, tj. w oparciu o przesłankę z art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Zgodnie treścią tego przepisu przetwarzanie danych osobowych jest dopuszczalne, gdy jest niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa.

Przepis ten uzależnia zatem możliwość przetwarzania danych od łącznego spełnienia dwóch istotnych wymogów tj. istnienia odpowiedniego przepisu prawa, który przyznaje podmiotowi uprawnienie lub nakłada na niego obowiązek oraz niezbędności przetwarzania danych dla zrealizowania tego uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z tego przepisu.

Przywołany przez OPS art. 100 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej obok uprawnienia do przetwarzania danych osobowych wynikającego z ustawowego obowiązku do prowadzenia zadań gminy w zakresie pomocy społecznej, stanowi o uprawnieniu OPS do przetwarzania w związku z przyznawaniem i udzielaniem świadczeń pomocy społecznej danych osób ubiegających się o te świadczenia lub z nich korzystających, szczególnie chronionych w zakresie: pochodzenia etnicznego, stanu zdrowia, nałogów, skazań, orzeczeń o ukaraniu, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym. Art. 45 ustawy o pomocy społecznej wskazuje natomiast niejako definicję ustawową jednego ze świadczeń niepieniężnych mianowicie pracy socjalnej.

Z żadnego z tych przepisów nie wynika zatem uprawnienie czy obowiązek OPS dla którego realizacji niezbędne byłoby udostępnienie danych osobowych Skarżących na rzecz ZGN.

Generalny Inspektor nie neguje stanowiska OPS, iż „ (...) przetwarzanie danych osób, na rzecz których mają być realizowane świadczenia pomocy społecznej, stanowi niezbędny warunek wypełnienia zadań nałożonych na OPS przez ustawę o pomocy społecznej”. Nie ulega bowiem wątpliwości, że przetwarzanie przez podmioty realizujące zadania pomocy społecznej danych osób, na rzecz których taka pomoc ma być świadczona, warunkuje możliwość prowadzenia indywidualnych postępowań w sprawach z zakresu pomocy społecznej, zatem przetwarzanie przez powyższe jednostki danych osobowych stanowi niezbędny warunek wypełniania przez nie ich ustawowych zadań. Organ nie może jednak zgodzić się z twierdzeniem OPS, iż kwestionowane przez Skarżących udostępnienie ich danych osobowych odbyło się właśnie w celu realizacji przez OPS na rzecz Skarżącego świadczenia pomocy społecznej w formie pracy socjalnej, mianowicie starań na rzecz poprawy funkcjonowania świadczeniobiorcy w jego środowisku np. poprzez wsparcie jego samodzielnych działań prowadzących do złagodzenia dolegliwości związanych ze spłatą zadłużenia za lokal, który zajmuje. W komentarzu do art. 45 ustawy o pomocy społecznej wskazano, iż praca socjalna jest działalnością zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Wymaga się by praca socjalna realizowana była przy wykorzystaniu właściwych metod i technik, w szczególności psychoterapii, poradnictwa, mediacji i innych opartych na kontaktach interpersonalnych między pracownikami socjalnymi a osobami wspomaganymi (I. Sierpowska: Komentarz do art. 45 ustawy o pomocy społecznej, System Informacji Prawnej Lex (Lex Omega) 09/2012). Z powyższego wynika zatem, iż w ramach świadczenia pracy socjalnej pracownik socjalny służy osobie m. in. wsparciem, poradą, w celu ułatwienia jej adaptacji w środowisku w jakim żyje czy rozwoju poczucia godności osobistej, ale nie jest uprawniony do działania w jej imieniu czy na jej rzecz, a w szczególności do udostępniania w tym celu jej danych osobowych innym podmiotom.

Ponadto, jak stanowi art. 100 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, w postępowaniu w sprawie świadczeń z pomocy społecznej należy kierować się przede wszystkim dobrem osób korzystających

z pomocy społecznej i ochroną ich dóbr osobistych. W szczególności nie należy podawać do wiadomości publicznej nazwisk osób korzystających z pomocy społecznej oraz rodzaju i zakresu przyznanego świadczenia. Powyższy zapis, jak wskazał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 28 września 2006 r. sygn. akt II SA/Wa 702/06, obliuguje zatem organy prowadzące ww. postępowania do kierowania się w tym procesie dobrem osób korzystających z pomocy społecznej i ochroną ich dóbr osobistych. W szczególności ustawodawca wskazał, że nie należy podawać do wiadomości publicznej nazwisk osób korzystających z pomocy społecznej oraz rodzaju i zakresu przyznanego świadczenia. W przedmiotowej sprawie OPS udostępniając dane osobowe Skarżących na rzecz ZGN zakaz ten naruszył.

Będąc przedmiotem skargi działanie OPS pozostaje w sprzeczności również z innymi przepisami ustawy o ochronie danych osobowych, a nie tylko z przesłankami ich legalnego przetwarzania wymienionymi w tej ustawie. Wskazać bowiem należy, iż nadrzędnym obowiązkiem administratora danych osobowych, zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie danych osobowych jest dołożenie szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą. Ta generalna zasada znajduje swoje rozwinięcie w przepisach ustawy o ochronie danych osobowych określających m.in. wymogi, jakie powinien spełniać administrator danych w celu zapewnienia bezpieczeństwa danych w procesie ich przetwarzania. Jednym z podstawowych obowiązków spoczywających na administratorze jest, wynikający z art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, obowiązek zastosowania środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanych danych osobowych, a w szczególności zabezpieczenia danych przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym.

Na marginesie niniejszych rozważań wskazać należy, że nawet, gdyby działanie OPS było procesem legalnym realizowanym w oparciu o przepis prawa, naruszyłoby inną z zasad przetwarzania danych osobowych przewidzianych w ustawie, tj. wskazaną w art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy, mianowicie zasadę przetwarzania danych osobowych w zakresie adekwatnych w stosunku do celu w jakim są przetwarzane. W przedmiotowej sprawie ZGN zwrócił się do OPS z prośbą o wyrażenie opinii czy Skarżący będzie w stanie spłacać należności wobec tego podmiotu. W odpowiedzi na powyższe OPS przekazał ZGN informacje, które dla jej udzielenia były zbędne i znacznie wykraczały poza zakres danych osobowych Skarżącego jaki był konieczny do udzielenia przez OPS odpowiedzi na ten wniosek. Dla realizacji tego celu wystarczające byłoby bowiem nawet lakoniczne wskazanie, iż Skarżący będzie bądź nie będzie w stanie spłacać wskazanych należności bez opisywania w sposób szczegółowy jego sytuacji życiowej.

Mimo, iż poczynione w sprawie ustalenia faktyczne oraz prawne, wskazują na naruszenie przepisów ustawy o ochronie danych osobowych wobec Skarżących, brak jest podstaw do zastosowania przepisu art. 18 ust. 1 ustawy, w myśl którego w przypadku naruszenia przepisów tej ustawy Generalny Inspektor z urzędu lub na wniosek osoby zainteresowanej, w drodze decyzji administracyjnej, nakazuje przywrócenie stanu zgodnego z prawem. Nakaz taki w przedmiotowej sprawie byłby bowiem niemożliwy do wykonania ze względu na charakter kwestionowanego zachowania, mianowicie jego nieodwracalność. W efekcie powyższego, Generalny Inspektor korzystając z uprawnienia przyznanego mu w art. 19 a ustawy zwrócił się do Dyrektora OPS o uwzględnianie w jego działalności przepisów ustawy o ochronie danych osobowych.

W tym stanie faktycznym i prawnym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych rozstrzygnął, jak w sentencji.

Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych i art. 129 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego strona niezadowolona z niniejszej decyzji może zwrócić się do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (adres: 00-193 Warszawa, ul. Stawki 2) z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy, w terminie 14 dni od dnia doręczenia niniejszej decyzji.